

Bordsbegär

Anna Karin Fallan älskar natursten och har byggt ett eget bord som även fungerar som en provkarta över svenska stensorter.

– Nu kan jag sitta och beundra färgskiftningarna i solljuset, och låta fingrarna dansa över ytorna, säger hon.

TEXT PETER WILLEBRAND FOTO ANNA KARIN FALLAN

”Mitt habegär är starkt, jag vill ta med mig bordet hem.”

Anna Karin Fallan är arkitekt vid Nyréns arkitektkontor i Stockholm och citatet är hämtat från en uppsats om stengolv som hon skrev när hon förra året gick en utbildning i restaureringskonst på Kungliga konsthögskolan. Uppsatsen har titeln Ögonblick av sten och skildrar bland annat hur hennes intresse för sten utvecklats till ett slags kärleksaffär: ”Jag älskar stengolv.”, skriver hon.

– Jag har i grunden ett brett intresse för olika typer av material och har ett särskilt intresse för stenläggningar när jag är ute på resor. Pantheon i Rom och Louvren i Paris har exempelvis överdådiga mönsterlagda stengolv. Sten är ju så vackert, tåligt och gediget. Min ingång när jag skrev min uppsats var att försöka komma fram till vilka möjligheter som finns att återbruka stengolv i byggnader från framför allt efterkrigstiden. I dag tar man sällan vara på dem när man river eller bygger om, just för att de anses sakna kulturhistoriska värden. Samtidigt kan det finnas helt fantastiska stengolv i en byggnad från till exempel 80-talet. Det är synd att vi inte tillskriver dem samma värden som ett stengolv i en K-märkt byggnad.

NÄR DET GÄLLER sten i utomhusmiljö, som gatsten och hållar, finns en helt annan tradition av återbruk jämfört med sten i interiöra miljöer. Det är också tekniskt betydligt mer komplicerat att bryta upp ett stengolv inomhus jämfört med att plocka upp hållar på ett torg eller montera ned en stenfasad fäst med kramlor. Med mer porösa stensorter, som kalksten, blir också återbruksgraden klart lägre. Och i slutänden blir kostnaderna inte sällan högre jämfört med att riva ut och lägga ett nytt golv.

– Jag har förståelse för den typen av argument, samtidigt kan vi med moderna tekniker bli bättre på att ta vara på sten som finns på plats. I dag finns till exempel krossmaskiner som kan gjuta nya terrazzo-element direkt på plats av material som annars skulle bli skrot eller ballast. I praktiken kan man använda en mängd olika typer av material till terrazzon: sten, tegel, glas och till och med gamla toalettstolar. Det har potentialen att bli väldigt vackert och knyta an till byggnadens historia som man redan är en del av, precis som ett stengolv också skulle göra. Man slipper ju också en massa onödiga transporter.

Men åter till Anna Karin Fallans kärlek till natursten – i bordsformat. Det var när hon besökte nyklassicistiska brit-

”Jag har i grunden ett brett intresse för olika typer av material och har ett särskilt intresse för stenläggningar när jag är ute på resor.”

Anna Karin Fallan

tiska arkitekten sir John Soanes (Bank of England med mera) museum i London (uppfört redan under Soanes livstid åren 1753-1837) som hon på en våning upptäckte ett bord som hade fungerat en provkarta med stenprov från en leverantör på 1700-talet. Bordsskivan bestod av 120 marmorsorter. Ha-begäret som väcktes hos Anna Karin Fallan gick inte att stilla, och med det föddes idén att göra en motsvarighet med svenska stensorter.

– Jag hade samlat på mig till tillräckligt många stensorter och stenprover genom åren för att kunna göra min alldeles egna provkarta över svensk sten.

Stommen till sitt brickbord hittade hon på Blocket, tillverkat av danska designföretaget Hay.

– Jag tänkte från början att jag själv skulle göra olika typer av bearbetningar för hand för att visa hur samma sten kan få så skiftande uttryck. Men det visade sig bli för komplicerat och istället vände jag mig till stentreprenören VE Sten och fick mycket god hjälp av deras medarbetare Magnus Stenberg att göra bordet färdigt.

BORDET BESTÅR AV ett 30-tal stenplattor i fallande längder, med olika mått och bearbetningar. Stensorterna graniter, kalkstenar och marmor är lagda i rader.

– Jag gillar även sten från övriga världen, men dras allt mer till våra svenska bergarters subtila toner och skiftningar. Vackrare än så kan det inte bli. Nu kan jag sitta och beundra färgskiftningarna i solljuset, och låta fingrarna dansa över ytorna, säger Anna Karin.

Vilken är din svenska favoritsten?

– De gotländska kalkstenarna, som är väldigt levande, med så många ortoceratiter och skiftningar i lätt rosa, beige och grått. Den röda ölandskalkstenen är också en favorit. ■

Bordet består av ett 30-tal stenplattor i fallande längder, med olika mått och bearbetningar. Stensorterna graniter, kalkstenar och marmor är lagda i rader.